

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXVIII. Illicita tamen est emptio censûs trium vel quatuor annorum,
seclusis titulis, quibus licitum est minoris emere debitum in futurum
solvendum; illicita à fortiori emptio censûs ad annum, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

persona taliter adstricta vendi possit, dum in solutione deficit, prout ager censui reali adstrictus.

Respondeo negando antecedens. Ad ejus probationem dico censum eodem modo non constitui super persona, sicut super agro v. g. quia super agro sic constituitur, ut si dominus pensiones non solvat, possit ager evinci, & vendi à creditore, ut capitale, & pensiones insolutas recuperet. Census verò personalis, prout apud Christianos est in usu, non sic constituitur super persona, ut deficiente pensionis solutione, persona vendi possit, vel in dominium creditoris redigi, sed solum ponit obligationem personalem in venditore, & hæredibus ipsius (si hæreditas ferat) ad præstandam pensionis solutionem, ita ut debitor actione personali coram Judice conveniri possit, & ad solutionem faciendam compelli. Sicut pro aliis obligationibus personalibus non solum persona debitoris, sed & hæredes conveniri possunt, in quantum hæreditas potest ferre, v. g. pro non soluto pretio mercium, quas defunctus habuit titulo emptionis.

CAPUT LXXVI.

Census perpetui jure naturali non sunt prohibiti.

840 **R**atio est, quia jus ad percipiendam utilitatem fundi frugiferi, jure naturali non minus est vendibile & emibile irredimibiliter in perpetuum, quam fundus ipse frugiferus, vel usus fructus illius, quem in perpetuum irredimibiliter vendi & emi posse, Doctores omnes conveniunt. Nec finitum pretium minus esse potest pretium justum istius juris, quam ipsi smet fundi in perpetuum fructiferi. Nec denique, sistendo in jure naturæ, quidquam magis objici potest contra unum, quam contra alterum, ut constat ex dictis n. 812.

841 **C**ensus tamen irredimibiles in Belgio deinceps prohibiti sunt per legem Caroli V. anno 1528. Bruxellis editam; & additur 1º. quòd si tales census, antea constituti, deinceps vendantur, hæres retrahere possit emptionem, sive emptorem ab emptione eodem pretio remove, & rem isti censui subiectam à dicto censu redimere. 2º. quòd manus mortuæ acquirere non possint bona immobilia, inter quæ licet expressè nominentur census, statim tamen ab illo edicto invaluit, quòd reditus redimibiles, eo non comprehenderentur, ut notant Peckius de amortisatione c. 35. & Stockmans decif. 73. eò quòd per census redimibiles non fiat alienatio perpetua in manus mortuas: cum reditus extinguatur redditione capitalis; & sic esset ratio finalis Edicti.

CAPUT LXXVII.

Speclato jure naturali, licitus quoque est census temporalis; sive ad tempus determinatum, dummodo sit longum, v. g. viginti annorum; sive ad indeterminatum, v. g. ad vitam alicujus hominis.

Prima pars procedit, etiam si summa capitalis, quæ pro tali censu datur, sit minor, quam sint omnes pensiones simul, ut si centum florenis emam censum ad viginti annos duraturum, eà lege ut quotannis recipiam decem, & post viginti annos nihil prætereundum possim, ne quidem summam capitalem. Et ratio est, quia licet tota collectio pensionum summam superet capitalem, jus tamen ad illas per partes, & tot annorum intervalla recipiendas, pluri non æstimatur, quam centum florenis simul & semel numerandis. Ob rationes supra assignatas.

Posterior pars ostenditur à simili: quia usus fructus agri fructiferi licet & justè vendi potest ad vitam alicujus hominis, v. g. usufructuarii, ut habetur L. necessario §. 1. cum usum fructum ff. de peric. & commod. rei venditæ. Similiter ergo vendi potest jus percipiendi fructus ex agro illo, ad vitam alicujus hominis, v. g. censualitæ. Nullo quippe ex capite apparet injustitia talis venditionis: cum periculum damni utrimque sit æquale, & æqualis spes lucri. Videri potest S. Thomas, vel quisquis est Author opusc. 73. de usur. cap. 9. ubi latè probat justitiam censuum vitalitiorum. Vide etiam Clementinam de reb. eccles. non alien. ubi permittitur Prælato, ob necessitatem, vel utilitatem Monasterii, vendere annuum reditum alicujus possessionis ad vitam alicujus.

CAPUT LXXVIII.

Illicita tamen est emptio census trium vel quatuor annorum, seclusis titulis, quibus licitum est minoris emere debitum in futurum solvendum; illicita à fortiori emptio census ad annum, eà lege, ut eo elapso venditor emptori sortem integram refundere teneatur, pensione in eam non computatâ. Illicita denique emptio census redimibilis ad arbitrium emptoris, pensionibus in sortem non computatis.

In omnem partem humana se vertit cupiditas ad quærendas excusationes in peccatis. Nec desunt fautores illius. Quidam enim novi in Gallia Casuistæ, paucis abhinc annis, utrumque illum modum suggererunt nolentibus mutare gratis. Et hanc ipsorum opinionem justificat Casuistarum Apologia Pirocius fol. 108. eo prætextu, quòd licita sit emptio census redimibilis ex parte emptoris ad arbitrium ipsius, ita ut venditor teneatur sortem restituere, cum placuerit emp-

tori. Cum enim alia emptiones fieri queant cum pacto retrovenditionis, etiam ad arbitrium emptoris, quidni & emptio census? Si verò census emi possit cum pacto retrovenditionis ad emptoris arbitrium, quidni & cum pacto retrovenditionis ad annum?

845 Verum emptionem istam census ad annum Facultas Theologica Parisiensis 16 Julii 1658. meritò improbat, dum Apologix doctrinam, eam justificantem, gravi centurâ perstrinxit, velut *inducentem ad exercendas usuras, variasque suggerentem fallacias, ad eas palliandas*. Similiter Vicarii Generales Ecclesie Parisiensis 23. Augusti ejusdem anni, *velut falsam, scandalosam, aperte usurariam, & suggerentem diversos modos usuram palliandi*. Et Illustrissimus D. Gondrinus, Archiepiscopus Senonensis, cum Synodo sua Generali 4. Septembris ejusdem anni, *tamquam divinis humanisque adversus usuras Legibus adversantem, & Christianos ad illas malivolis artibus eludendas erudientem*. Et Illustrissimus D. Alanus de Solminiac Episcopus Cadurcensis, 24. Decembris ejusdem anni, *velut falsam, scandalosam, perniciosam, divinis & humanis Legibus contrariam, ad usuras inducentem, eamque committendi modos suggerentem*. Enim verò ubicumque traditur pecunia, vel usus rei consumptibilis, cum obligatione eandem reddendi, est mutuum, & si addatur obligatio aliquid ultra sortem recipiendi, est usura. At hoc fit in præterita emptione census ad annum. Traditur enim pecunia, v. g. centum floreni, cum obligatione eam reddendi post annum, & insuper recipiendi pro annua pensione v. g. quinque. Est igitur usura.

846 Et ideò talem censum meritò inhibuit Carolus V. in Constitutione Augustæ edita in Comitibus anni 1548. Estque communis sententia Doctorum quòd, ut ab sit mutuum, omni que usuræ suspicio in contractu censu alio, fors absolute alienari debeat, absque obligatione venditori imposta in favorem emptoris eam restituendi, saltem post breve tempus, per census redemptionem. Aliàs est virtuale mutuum, census nomine palliatum, ex quo emptor ultra sortem lucratur unius vel trium, aut quatuor annorum pensionem. Ideòque Martinus V. & Calixtus III. in sua Constitutione *regimini* extrav. commun. de empt. & vendit. approbant quidem contractum censu alio, sed hæc lege, ut emptores census pecuniarii summam capitale repetere non valeant, nec ad eam refundendam venditores obligare.

847 Ideò etiam communis sententia licitum negat censum utrumque redimibilem, vel sic redimibilem ad arbitrium emptoris, ut pensiones non computentur in sortem. Ita Sotus, Tapia, Prado, Arragonius, Covarruvias, Trullenck, Villalobos, Salonijs, Lopez, quos citatos sequitur noster Andreas à Matre Dei tr. II. c. 4. n. 41. Quia talis

Tom. II.

census emptio, est mutuum, emptionis nomine palliatum, ex quo capitale certò recipitur, cum annuis pensionibus ultra illud receptis. Est igitur usura.

848 Similiter dicendum, licitam non esse emptionem horti v. g. vel agri, cum pacto redemptionis ad arbitrium emptoris, nisi tantum de pretio in redemptione minuatur, quantum valent fructus. Nam si à te mille floreni emam agrum v. g. quos dederim cum pacto, ut eos mihi restituas cum voluerò, & interim percipiam fructus ex agro, nec eorum valor computetur in redemptione illorum mille florenorum, committo palliatam usuram: quia nihil aliud volo nisi lucrari fructus illos, ultra summam illam, quam absolute non alienavi, sed volui ut mihi restituerentur dum repetierò. Est proinde ibi verè mutuum usurarium, sub venditionis nomine palliatum, ut bene notant Tapia l. 5. q. 16. a. 4. n. 5. Villalobos tr. 21. diff. 18. n. 10. Andreas à Matre Dei ubi supra c. 2. n. 61. Et sic patet ad fundamentum contrariæ opinionis.

849 Denique meritò plures Sorbonici Doctores anno 1673. contractum, quo minoris emitur census quatuor annorum, v. g. trecentis floreni presentialiter numeratis emitur pensio centum florenorum, quotannis solvenda per quatuor annos, aliumque similem, quocumque nomine appelletur, planè injustum esse, nec omnino ab usura vitio liberum; atque ideò eos, qui hujusmodi mundanationibus questum faciunt, ad restitutionem teneri. Reverà namque emptio ista, licet per subtilitatem quandam, & ardam speculationem distingui possit à mutuo, moraliter, & æquipollenter, quoad usum & praxim est virtuale mutuum; quo trecenti floreni presentialiter numerantur, pro quadringentis in futurum per quatuor annos successivè solvendis. Moraliter proinde est usura.

CAPUT LXXIX.

Dubiorum nonnullorum solutio, de aliquibus pensionum formulis, de quibus aliquando discipitur, an pro censu, an pro usura accipiendæ sint.

850 AD confirmationem eorum quæ diximus capite præcedenti, & majorem elucidationem discriminis inter contractum verè censualem, & mutuum usurarium, decisiones nonnullas Consilii Brabantie describit Clarissimus Dominus Stockmans decif. 74. & 75.

Dubitatum (inquit) subinde de hisce cautionibus, an pro reditu, an pro usura essent habendæ. 1º. *debitur scripsi, se mille aureos accepisse ad reditum à Sempronio, & annum interesse se soluturum ad ratam sex in centum, donec pecunia restituatur*. Hæc formula visa est non habere vitium usuræ: quia nihil expressum de reservata facultate repetendæ pe-

LII 2